

NOUA PARADIGMĂ DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA – OBIECTIV MAJOR ÎN POLITICA ECONOMICĂ A STATULUI

I. Crețu, dr. în economie

Universitatea Tehnică a Moldovei

INTRODUCERE

Datele statistice privind evoluția economiei Republicii Moldova pe parcursul anului 2010 denotă că economia națională a reușit, în oarecare măsură, să depășească criza economico-financiară. Datorită stabilizării economice a principalilor parteneri comerciali, exporturile și producția industrială au fost în creștere. Sporirea remiterilor și restabilirea așteptărilor pozitive ale populației și agenților economici au contribuit la majorarea consumului și importului. De asemenea, se conturează deja primele semne de ameliorare a situației în domeniul construcțiilor și transporturilor, dar și în sectorul financiar-bancar. Cu toate acestea, indicatorii din sfera socială reflectă o imagine mai puțin îmbucurătoare.

1. PRINCIPALELE EVENIMENTE ECONOMICE ALE ANULUI 2010

În 9 luni ale anului curent Produsul intern brut (PIB) în Republica Moldova a însumat 52,2 mld. lei, majorându-se față de aceeași perioadă a anului trecut cu 6,5% în prețuri comparabile (*datele statistice definitive pentru anul 2010 vor apărea în martie 2011*). Majorarea PIB-ului a fost condiționată, în general, de restabilirea cererii externe la bunurile industriale fabricate în Moldova și celei interne din contul consumului final. Prin urmare, se poate afirma că în 9 luni ale anului 2010 economia națională a înregistrat o creștere relativ bună, dat fiind că, în mare parte, rata de creștere a PIB-ului reflectă o expansiune economică propriu-zisă.

Din principalele evenimente economice ale anului 2010 vom menționa următoarele:

1. Elaborarea și implementarea Planului de eliminare a constrângerilor administrative în mediul de afaceri.

Criza economică a dezvoltat toate carențele existente în domeniul reglementării afacerilor și a constituit un prilej deosebit pentru o simplificare masivă în domeniu. În acest sens, de către Ministerul Economiei a fost elaborat și se

implementează cu succes Planul de eliminare a constrângerilor administrative în mediul de afaceri, menit să contribuie la eliminarea impedimentelor în calea desfășurării afacerilor, demonopolizarea importului și exportului, implementarea tehnologiilor moderne pentru raportare în scopul minimizării cheltuielilor de timp și bani ale agenților economici.

2. Lansarea „Ghilotinei 2+”,

Scopul reformei în cauză constă în facilitarea desfășurării afacerilor prin reducerea obstacolelor de ordin birocratic. În cadrul primei etape de inventariere a actelor permissive eliberate de către autoritățile publice, efectuate de către proiectul BIZTAR/USAID, au fost analizate peste 55 de autorități publice centrale și relevate circa 400 de acte permissive eliberate de către acestea. În etapa a II-a, urmare procesului participativ, amplu și complex, aceste acte permissive au fost supuse discuțiilor în cadrul ședințelor săptămânale a Grupului de Lucru al Comisiei de Stat pentru Reglementarea Activității de Întreprinzător, unde s-a concluzionat oportunitatea prezenței doar a 269 de acte eliberate de 40 de autorități emitente, care vor fi incluse în Nomenclatorul anexat la Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

3. Dezvoltarea instrumentelor de stimulare a investițiilor în dezvoltarea economiei bazată pe competitivitate, în special în regiunile țării.

În acest context vom menționa dezvoltarea parcurilor industriale. Pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a parcurilor industriale a fost elaborată și adoptată Legea cu privire la parcurile industriale în redacție nouă, care oferă mai multe facilități specifice din partea statului în procesul de creare și dezvoltare a acestora.

Actualmente, putem vorbi despre primele rezultate palpabile în acest domeniu, cum ar fi elaborarea celor 8 studii de fezabilitate privind crearea parcurilor industriale, practic, în toate regiunile țării. Iar la 20 decembrie 2010 a fost aprobată Hotărârea Guvernului privind crearea unui nou parc industrial „Bioenergagro”, amplasat în raionul Drochia.

Crearea Zonei Economice Libere „Bălți” a atras investiții esențiale în volum de circa 430 mil. lei, fiind create peste 7 mii locuri de muncă bine plătite. ZEL „Bălți” include două subzone cu o suprafață totală de 11,85 ha și o infrastructură deja existentă, are o amplasare convenabilă din punct de vedere geografic, având acces la calea ferată și la drumurile auto de importanță republicană și internațională.

4. Elaborarea Planului de Acțiuni pentru realizarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (DCFTA).

Planul de acțiuni constituie un prim pas în procesul de raționalizare și pregătire pentru viitoarele negocieri în cadrul DCFTA și obținerea unei imagini clare a capacităților instituționale și legislative de negociere și implementare a DCFTA pe câteva sectoare primordiale, cum ar fi: măsurile sanitare și fitosanitare, comerțul cu bunuri și servicii, bariere tehnice, tarifare și netarifare, drepturile de proprietate intelectuală, achiziții publice, facilitarea comerțului, administrarea vamală, servicii financiare și competiție.

Semnarea unui asemenea Acord va implica liberalizarea comerțului, concomitent cu creșterea încrederii investitorilor în economia Republicii Moldova prin intermediul unor reforme instituționale, precum și ar permite Republicii Moldova să facă uz de avantajele sale competitive și să obțină efecte economice pozitive pe termen lung, formând astfel un cadru mai previzibil pentru derularea relațiilor comerciale cu UE.

5. Liberalizarea sectorului energetic al țării și aderarea Republicii Moldova la Tratatul Comunității Energetice al Europei de Sud-Est.

La 17 martie 2010, la Viena, Austria, a fost semnat Protocolul de aderare a Republicii Moldova la Comunitatea Energetică, iar din 1 mai 2010, Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline la Tratatul Comunității Energetice. Acest eveniment oferă Republicii Moldova posibilitatea clară de integrare în piața energetică regională și de sporire a gradului de securitate energetică a statului, dezvoltarea relațiilor cu țările membre ale Comunității Energetice și preluarea celor mai bune practici ale statelor membre la Comunitatea Energetică, restructurarea sistemului energetic autohton, dar și transpunerea aquis-ului comunitar în domeniul energetic, pentru crearea condițiilor necesare dezvoltării pieței energetice.

Ministerul Economiei a elaborat o serie de acte legislative ce asigură: reglementarea în

domeniul gazelor naturale și al energiei electrice, măsurarea energiei electrice și a gazelor naturale în scopuri comerciale, furnizarea și utilizarea energiei electrice. A fost supusă revizuirii legislația energetică secundară, în conformitate cu cerințele noilor legi din domeniu și implementate directivele UE în domeniul energetic.

2. MODELUL DE DEZVOLTARE PENTRU ECONOMIA REPUBLICII MOLDOVA

Pe parcursul ultimului deceniu, experiența țărilor atât din Europa Occidentală, cât și din cea din Sud-Est a demonstrat că numai investițiile și inovațiile sunt un motor adevărat al economiei unei țări și contribuie real la sporirea competitivității acesteia. Atragerea investitorilor majori, orientați spre o activitate de lungă durată, care aplică pe larg tehnologii performante și inovații, au exporturi semnificative, precum și asigură necesitățile pieței locale, joacă un rol primordial în dezvoltarea economică a unei țări.

Criza economică prin care a trecut Republica Moldova în anii 2009-2010 ne-a demonstrat încă o dată că paradigma de dezvoltare economică a țării noastre trebuie schimbată.

Modelul de dezvoltare a Republicii Moldova *bazat pe consum alimentat de remitențe*, a dovedit deja ineficiența sa. Acest model a rezultat în eficiența redusă a factorilor de producție, prezența dezechilibrelor structurale și regionale majore, infrastructura subdezvoltată, nivelul redus de implementare al inovațiilor, accesul redus la surse de finanțare etc.

Consecințele nefaste ale crizei economice în Republica Moldova au pus bază formării unei noi paradigme de dezvoltare economică bazată pe *investiții și inovații*. La baza acestei paradigme este atragerea a cât mai mulți investitori în țara noastră, care vor dezvolta produceri și servicii competitive, orientate preponderent la export, capabile de a substitui în oarecare măsură și importurile.

Deci, un *“salt investițional”* calitativ va asigura dezvoltarea sectoarelor de producere și servicii și, respectiv, creșterea și diversificarea exporturilor. La rândul său, pentru a asigura o creștere stabilă a exporturilor trebuie atrase investiții calitative și considerabile în domeniile de activitate capabile să ofere producerea mărfurilor și prestarea serviciilor înalt competitive și solicitate pe piețele de desfacere externe. După părerea noastră, o astfel de abordare la nivelul economiei naționale

va contribui la sporirea competitivității Republicii Moldova pe planurile regional și mondial.

Pentru implementarea reușită a noii paradigme economice bazate pe investiții și inovații este primordială accelerarea reformelor structurale, promovarea unei politici fiscale prudente și implementarea reformelor menite să reducă cheltuielile publice ineficiente; punerea accentului pe dezvoltarea regională, îmbunătățirea mediului de afaceri și dezvoltarea în continuare a infrastructurii de afaceri etc.

La baza noii paradigme de dezvoltare economică trebuie să fie trei aspecte de bază: *Aspect structural* – trecerea de la “*economia clasică*” la “*economia nouă*” (bazată preponderent pe inteligență); *Aspect sectorial* – domeniile de activitate prioritare cu perspectiva dezvoltării durabile vor fi selectate utilizând criteriul “*non-produs*”; *Aspect teritorial* – reducerea disproporțiilor regionale și promovarea, îndeosebi, a regiunilor rurale.

Implementarea acțiunilor în domeniul promovării reformelor structurale și îmbunătățirii mediului de afaceri va avea un impact pozitiv asupra imaginii țării, permițând atragerea în economie a unor investiții suplimentare și, nu în ultimul rând, va contribui la îmbunătățirea poziției Republicii Moldova în clasamentele internaționale privind atractivitatea mediului de afaceri.

Cu siguranță, realizarea noii paradigme de dezvoltare economică trebuie să aibă la bază stabilitate politică și macroeconomică, regim fiscal stimulator și mediu de afaceri dezvoltat.

CONCLUZII

În viziunea noastră, promovarea în continuare a modelului de creștere economică bazat pe un consum finanțat din remitențe este dăunător și chiar periculos pentru economia națională., deoarece va stimula în continuare sporirea importurilor și reducerea activității industriei în Republica Moldova, precum și va contribui la migrarea în continuare a forței de muncă active.

Implementarea paradigmei de dezvoltare economică bazate pe investiții și inovații va fi eficientă pentru Republica Moldova și va contribui la sporirea performanțelor economice ale țării noastre. De sigur, realizarea noii paradigme de dezvoltare economică va fi imposibilă fără o îmbinare eficientă a politicilor de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor.

Bibliografie

1. Raport privind activitatea Ministerului Economiei în anul 2010. www.mec.gov.md.
2. Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2011. HG nr.1288 din 09.11.2006.
3. Datele Biroului Național de Statistică. www.statistica.md